

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА. ТЕНДЕНЦІЇ ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

УДК: 32.019.5

Бельська Т. В.

*кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої
політики Київського міжнародного університету*

ВЛАДА І СУСПІЛЬСТВО: АРХЕТИПНИЙ ПІДХІД

У статті з'ясовано засади еволюції свідомості людини, встановлено, що на основі архетипів у процесі історичного розвитку формувалися засади володарювання і підкорення, визначено вплив архетипних структурних елементів на публічну політику і владно-суспільні відносини, проаналізовано особливості впливу планетарного рівня свідомості на владно-суспільні відносини на сучасному глобальному етапі розвитку цивілізації.

Ключові слова: архетип, публічна політика, владно-суспільні відносини, глобальне громадянське суспільство

Сьогодні важливого значення в науці набувають корінні питання природи людини, зокрема, вивчення психологічних відмінностей, дослідження архетипних структурних елементів свідомості, спрямованості розвитку свідомості маніпуляція свідомістю, формування ціннісних установок з метою використання в політології, соціології, психології та державному управлінні.

Аналіз психології натовпу, публіки, цивілізації представлений у роботах таких відомих вчених, як Г. Лебон [9], З. Фрейд [24]. Сутність маніпулятивного впливу на релігійну

свідомість розглядає О.Коваль [8], вплив через ЗМІ, Інтернет – Почепцов Г. [17], Зодерквист Я [7], технології впливу на маси в період передвиборчих кампаній – О. Радченко [21], М. Варій [4].

Чимало досліджень присвячено проблемі формування свідомості людини та вивченню прихованих механізмів маніпулювання свідомістю, однак не до кінця з'ясованим сьогодні є питання як відбувається процес маніпуляції свідомістю в умовах глобалізації.

Проаналізувавши можливість зміни архетипних структурних елементів свідомості в процесі історичного розвитку, можна визначити їх роль у зростанні свідомості та еволюції людства, проаналізувати їх вплив на владно-суспільні відносини на сучасному глобальному етапі розвитку цивілізації.

Вчені все більше звертають увагу на те, що біотехнології втручаються в людську природу, радикально її змінюючи. В сучасній філософії та політичній науці найчастіше відсилаються до розуміння біополітики, яке ми зустрічаємо в працях М. Фуко. Згідно з ним біополітика є сукупністю політичних засобів впливу на біологічне начало людини та контроль за ним задля реалізації певних політичних і соціальних інтересів. Біополітика сягає сутності суверенної влади, важливим привілеєм якої було право на життя та смерть.

У праці “Воля до істини” М. Фуко звертає увагу на факт, існує влада над життям людей: “Ніколи, однак, війни не були настільки кривавими, як тепер, починаючи з ХІХ століття, і ніколи раніше, за інших рівних умов, правлячі режими не виробляли такі масові бійні по відношенню до своїх власних народів. Війни не ведуться більше в ім'я суверена, якого потрібно захищати, – вони ведуться тепер в ім'я всіх; цілі народи стравлюють один з одним, щоб вони один одного вбивали в ім'я необхідності жити. Бійні стали життєво необхідними. Саме в якості керуючих життям і виживанням, тілами і родом, стільком режимам вдалося розв'язати стільки

воєн, змушуючи вбивати стільки людей [25, с.240-241]”. Влада перетворюється на біовладу, коли починає управляти здоров’ям, народжуваністю, гігієною, сексуальністю тощо [18, с.13]. Питання прихованих механізмів маніпулювання свідомістю широко обговорюється також в ході політичних, ідеологічних, методологічних та правових дискусій, що проходять в контексті відродження евгеніки – науки про контроль над спадковістю людини [3; 11]. Спроби впливати на людину за допомогою генної інженерії були зроблені вже в період “холодної війни” 60-х роках ХХ ст., коли СРСР і США розробили генетичну чи етнічну зброю. Проблемою біотехнологій останнім часом зацікавилися американський політолог Ф. Фукуяма та німецький філософ і соціолог Ю. Хабермас, які говорять про необхідність створення “ліберальної евгеніки”, яка може отримати розвиток лише тільки в суспільстві ліберальної демократії. Іспанський філософ Х. Ортега-і-Гассет вважав, що “влада означає панування думок і поглядів [13, с. 117]”. У той же час її трактують як здатність агентів влади шляхом домінування проводити у життя чи нав’язувати певні політичні рішення. Серед сучасних науковців з’явилася думка про те, що природа влади – це тайна реальної, не стилізованої самовпевненості, що здатна створювати особливу ауру, поринаючи до якої одні рішуче керують (правлять), а інші самозабутньо підкоряються, виконуючи будь-які накази [5, с. 4] або “здатність і можливість здійснювати свою волю, чинити вирішальний вплив на діяльність, поведінку людей [15, с. 87]”. Тобто володарювання і підкорення коріниться в природі людини, в архетипних структурних елементах свідомості людини.

Архетип, який був відкритий ще К. Юнгом, є ключем для усвідомлення суспільно-культурних цінностей та особливостей людей. Архетипні образи в сучасних умовах є засобом управління людьми, тому цікавість до проблеми архетипів серед

науковців в галузі державного управління та в суспільстві зростає. Їх мета – активувати мислення людей шляхом апелювання до універсальних архаїчних ідей, образів та мотивів вибору. Архетип, який був відкритий ще К. Юнгом, є ключем для усвідомлення суспільно-культурних цінностей та особливостей людей. На основі архетипів в процесі історичного розвитку формувалися засади володарювання і підкорення.

Аналіз психології натовпу, публіки, цивілізації представлений у роботах таких відомих вчених, як Г. Лебон [9], З. Фрейд [24]. Сутність маніпулятивного впливу на релігійну свідомість розглядає О. Коваль [8], вплив через ЗМІ, Інтернет – Г. Почепцов [17], Я. Зодерквист [7], технології впливу на маси в період передвиборчих кампаній – О. Радченко [21], М. Варій [4].

Проаналізувавши можливість зміни архетипних структурних елементів свідомості в процесі історичного розвитку, визначити їх роль у зростанні свідомості та еволюції людства, проаналізувати їх вплив на владно-суспільні відносини на сучасному глобальному етапі розвитку цивілізації.

Архетипні структурні елементи свідомості є концентрованим вираженням різних параметрів суспільного життя людей впродовж тисячоліть. На основі архетипів в процесі історичного розвитку формувалися засади володарювання і підкорення.

Так, іспанський філософ Х. Ортега-і-Гассет вважав, що “влада означає панування думок і поглядів [13, с. 117]”. У той же час її трактують як здатність агентів влади шляхом домінування проводити у життя чи нав’язувати певні політичні рішення. Серед сучасних науковців з’явилася думка про те, що природа влади – це тайна реальної, не стилізованої самовпевненості, що здатна створювати особливу ауру, поринаючи до якої одні рішуче керують (правлять), а інші самозабутньо підкоряються, виконуючи будь-які накази [5, с. 4] або “здатність і можливість здійснювати свою волю, чинити

вирішальний вплив на діяльність, поведінку людей [15, с. 87]”. Тобто володарювання і підкорення коріняться в природі людини, в архетипних структурних елементах свідомості людини.

Виникає питання, як архетип співвідноситься з свідомістю та ментальністю. Архетип є основним структурним елементом індивідуальної свідомості кожної людини. Ментальність значною мірою сягає у несвідоме та фіксує архетипові відмінності між соціальними суб'єктами [1, с. 112]. Архетип – поняття більш глибоке, а менталітет носить колективний характер. Архетип більш древній, ніж культура, тому він не передається традицією, міграцією або мовою. Особистісні переживання тісно пов'язані з архетипами і здійснюються через певні архетипні образи, які є компонентами релігій, міфів, легенд і казок.

Менталітет сукупність стереотипів мислення і поведінки, властивих людям певної соціально-історичної чи етнічної спільноти. Саме у менталітет з'єднуються усвідомлені і неусвідомлені, раціональні та нераціональні уявлення людей про світ, про себе, про своє місце в світі, про ставлення до інших спільнотам людей, про розумне і справедливе в мисленні і способі життя [23]. Менталітет історичної чи етнічної та національна свідомість (можливо вживати “національний менталітет”) є проявами колективної свідомості.

Філософ Тейяр де Шардена висловив думку, що “еволюція – це зростання свідомості” [22]. Звідси постає наступне важливе питання про напрямки (вектори) людської свідомості. І. Кант ще у XVIII ст. обґрунтував ідею закономірності руху людського суспільства до загальнопланетарного федеративного устрою й розвитку свідомості від індивідуальної до родової (загальнолюдської) у своїх працях, зокрема, у трактаті “До вічного миру”. Тейяр де Шарден визначає вектором спрямованості свідомості –

нескінченність, “точку Омеги” [22]. Вищою формою свідомості вчені визначають планетарний або планетарно-галактичний рівень [2].

Отже, мова йде про реструктуризацію буденної свідомості. Е. Дюркгеймом говорить про “надіндивідуальну свідомість”, розуміючи її як рівень свідомості, що властивий будь-якому колективу, відмінний від суми індивідуальних свідомостей людей. Продовжуючи думки Е. Дюркгейма про неідентичність колективного розуму сумі індивідуальних знань, М. Моїсеєв вводить поняття “колективний загальнопланетарний розум”, який притаманний інформаційній епосі.

У ХХ ст., яке можна охарактеризувати як епоху колективізму, актуалізуються соціальні аспекти буття людини, популяризується ідея колективної свідомості Е. Дюркгейма, концепція Ж. Піаже про визначальну роль соціального середовища в становленні людини, архетипи колективного несвідомого К. Юнга. Архетипи колективного несвідомого К. Юнга означають сферу глибинних шарів людської психіки, що мають стійкі риси давнього досвіду людини [2, с.13].

Глобалізація, перехід до інформаційного суспільства змінили буття сучасної людини. Відбувається перехід на планетарний рівень сприйняття дійсності, ідей глобального масштабу. Сьогодні стало зрозуміло, що без нового рівня свідомості, яка готова сприймати новий глобальний сучасний світ зусилля людства виявляться неефективними. А подальший прогрес цивілізації без достатньої кількості людей, котрі мислять планетарно, – безперспективним. Зростання свідомості відбувається поступово і нерівномірно. Нерівномірність зростання свідомості породжує психологію володарювання і підкорення.

Планетарна свідомість – новий, більш високий ступінь побудови архетипних структурних елементів свідомості, здатної до осмислення і сприйняття глобалізованого світу як єдиної

планетарної спільноти; це свідомість, пов'язана з осмисленням глобалізаційних процесів, яка охоплює геополітичну, соціально-економічну та екологічну сфери діяльності людини, керується у своїх діях загальнолюдськими принципами й цінностями, що сприяють стабільному розвитку цивілізації.

Планетарна свідомість є найбільш продуктивним шляхом розвитку людини, актуалізації її здібностей, що включає абсолютну повагу прав і свобод інших людей та співучасть у долі всього людства, включаючи транснаціональні, транс державні, екологічні, соціально-економічні, крос-культурні інтереси. Планетарна свідомість перебуває в процесі свого становлення, хоча джерела її сягають праць І. Канта, який обґрунтував думку про необхідність установа всесвітнього громадянства; це породження нової епохи, яку характеризують глобалізаційні процеси [2, с. 6-7]. І. Кант припускав виникнення права світового громадянства (*jus cosmopolitanum*). Можливо, саме планетарний щабель розвитку свідомості людства дав поштовх для появи феномена глобального громадянського суспільства. Водночас, відбувається виробництво нових технологій влади, трансформація владно-управлінських відносин.

В глобальному суспільстві політична влада не є втіленням вищої необхідності. “Політичне поле”, – відзначає Л. Герасіна, – раптом втратило енергію, що забезпечувала можливість володарювати і готовність до покірності”. У владних відносинах склалась незвична ситуація смислового вакууму [5, с.4].

Зміни у відносинах влади і суспільства, що зумовлені науковим прогресом і глобалізацією суспільства призвели до створення нової теорії публічного управління, яка ґрунтується на розширенні кола учасників прийняття рішень. В цій теорії використовуються поняття “governance” “goodgovernance” як управління за допомогою глобального громадянського суспільства, об'єднаного в мережу. Дану концепцію

розробляють такі українські та зарубіжні вчені як В. Нікітін, А. Колодій, Л. Сморгунов. Поняття “governance” в документах ООН розглядається як “практика економічної, політичної та адміністративної влади по управлінню справами держави на всіх рівнях”. Це поняття об’єднує “механізми, процеси та інститути, через які громадяни та групи висловлюють свої інтереси, реалізують законні права, виконують обов’язки, та балансують між розбіжностями [19, с. 54]”.

Глобалізація характеризується волею сучасного суспільства до віртуальності, причому віртуалізується не тільки суспільство, але й породжена в ньому особистість. Internet виступає засобом трансформації особистості та суспільства вцілому. Управління в системах віртуальної масової комунікації в інформаційному суспільстві переходить на рівень демократичних відносин, тому Інтернет часто називають “вектором демократизації” і, навіть, “зоною анархії”. Бурхливий розвиток Інтернету вселив в багатьох людей надію на ренесанс демократії. За допомогою нових форм соціальних взаємодій громадяни можуть миттєво висловити свою позицію з різних політичних питань. Мережа може стати “віртуальним парламентом”. Парламентські вибори, звичайно, можуть проводитися через Інтернет, коли громадянин, який має виборче право, зможе просто вводити свій персональний код в комп’ютер, а не йти на виборчу дільницю, але тоді зникне сама основа демократії – широкі дебати, в яких всі зацікавлені сторони в межах географічної області проясняють позиції з певного питання. Будь-яка комунікація в мережі зрівнює учасників і в цьому її колосальна демократизуюча роль.

Доступність інформації, безумовно, зробить більш осмисленими наші громадянські обов’язки й поживить демократію [7]. Головна функція “демократії” в умовах глобалізації – виділення і відчуження суспільства від народу і держави, розширення його до “глобального громадянського

суспільства” та просування до глобального управління.

Глобальне громадянське суспільство є системою суспільних структур, відносин, свідомості і діяльності глобальної держави, що лише формується, але разом з тим має створити умови для самореалізації всього людства, окремих націй, соціальних груп та індивідів [6, с. 58]. Глобальне громадянське суспільство внесло зміни в розуміння поняття його членства або учасника, актора. Це відбулося у зв'язку з переосмисленням поняття громадянства, яке пов'язане, зокрема, з інтеграцією зростаючих потоків мігрантів у громадянські суспільства розвинених багатих країн.

Ще один важливий аспект трансформації сучасної “громадянської ідентичності” в її міжнародному вимірі – ускладнення соціально-просторової структури. Якщо раніше членство в певному громадянському суспільстві прив'язувалось до національної держави, то зараз відбувається диференціація рівнів ідентичності: поряд з “національно-державною”, що зберігається, дедалі більшої ваги набувають “регіональні”, “транснаціональні” ідентичності, а також різні форми наддержавної ідентичності [16].

Глобальне громадянське суспільство може боротися за владу, впливати на певні рішення органів публічної влади і, таким чином, стати політичною силою. “Маючи в своєму розпорядженні щільну комунікаційну мережу, суспільство дихає і коливається, немов клубок електричної напруги, енергія якої готова у будь-який момент перетекти з одного місця в інше. Як і рух капіталів, рух суспільного інтересу чуйно реагує на будь-які подразники [10]”.

Влада, включаючись у глобальне мережеве суспільство, змінює форми та методи управління. Мережева влада інформує, а не наказує. Вона не перешкоджає активності опозиції, критиці мас-медіа. Влада змінює стиль спілкування з впливу на діалог, з ієрархічного підпорядкування на горизонтальну комунікацію.

Таким чином, встановлюються нові типи і моделі відносин. В багатьох країнах світу зроблені успішні спроби організувати населення в межах структур місцевого самоврядування. На Заході з'явилася професія соціального організатора (community organizers). Слід зазначити, що демократизація влади не означає ослаблення держави. Навпаки, інформаційне суспільство, що є оборотною стороною мережевого, має можливості за контролем над діями громадян. Тому, пріоритетним напрямом державної політики багатьох країн світу став курс на побудову інформаційного суспільства, зокрема на розвиток національних і глобальних інформаційних інфраструктур.

Владні функції держав в умовах глобалізації не зменшуються, а, навіть, збільшуються завдяки вдосконаленню техніки і апаратів влади, все ж контролювати соціально-економічні процеси і події державам практично неможливо. Формується глобальна політична система – глобальна держава, в якій національні держави є лише їх складовою. Її суб'єктами є транснаціональні структури та національні держави, що об'єднані спільною ідеєю, умовами та факторами глобалізаційного розвитку. Основним засобом функціонування такої держави є транснаціональне право, яке формується в результаті відповідних міждержавних домовленостей і спирається на спільність інтересів між державами та базові цінності всього світу.

Таким чином, особливістю публічної влади в умовах глобалізації є те, що вона не диктує умови суспільству, не діє як апарат примусу, а все більш тісно кооперується, взаємодіє з ним, делегуючи частину своїх повноважень інститутам глобального громадянського суспільства.

Вищенаведене служить достатньою підставою для висновку про те, що архетипічні структурні елементи свідомості людей формувалися під впливом ряду чинників. Еволюція людства є наслідком зростання свідомості, яка в процесі свого

розвитку змінила кілька рівнів. Нині відбувається перехід на планетарний рівень свідомості.

Сьогодні стало зрозуміло, що без свідомості, яка готова но-новому сприймати глобальний сучасний світ зусилля людства виявляться неефективними. Влада і суспільство в умовах глобального управління змінюють форми та методи дії.

Отже, архетипи як універсальна ідея залучаються нині політологами, соціологами, психологами, як ключ до свідомості й підсвідомості громадян. Державним управлінцями необхідно більш глибоко ознайомитися з даною проблематикою з метою активізації мислення людей шляхом апелювання до універсальних архаїчних ідей, образів та мотивів вибору для формування ціннісних установок суспільства, об'єднання суспільства.

Література

1.Афонін Е. А. Соціетальний чинник політичної модернізації / Е. А. Афонін, А. Ю. Мартинов // Український соціум : науковий журнал. – 2008. – № 3. – С.110 – 123.

2.Беттельгейзе Д. Д. К Феномен планетарної свідомості : філософсько-антропологічний аспект : автореф. дис. ... канд. філософ. наук : спец. 09.00.04 – “Філософська антропологія, філософія культури” / Д. Д. Беттельгейзе. – Х., 2007. – 34 с.

3.Белов Андрей. Генетическое оружие – это реальность [Электронный ресурс] / Андрей Белов // Сайт факультета молекулярной и биологический физики МФТИ. – Режим доступа : http://bio.fizteh.ru/student/biotech/2004/gen_oruzhie2004.html

4.Варій М. Й. Політико-психологічні передвиборчі та виборчі технології : навч.-метод. посіб./ М.Варій – К.: „Ельга, Ніка-Центр”, 2003. – С. 270.

5.Герасіна Л. М. Інститут публічної влади у модерному та постмодерному науковому вимірі [Електронний ресурс] /

Л. М. Герасіна // Державне будівництво – – 2011. – № 1. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2011-1/doc/1/07.pdf>

6. Держава і громадянське суспільство : партнерські комунікації в глобальному світі : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В.Бєбіка – К. : ІКЦ “Лєста”, 2006. – 248 с.

7. Зодєрквист Я. Нетократия. Новая правящая элита и жизнь после капитализма / Ян Зодєрквист, Александр Бард [пер. со шведского]. – СПб. : Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2005. – 211 с.

8. Коваль О.А. Маніпулювання свідомістю у сфері релігійно-політичних відносин як теоретична і практична проблема // Мультиверсум. Філософський альманах : зб. наук. праць / Гол. ред. В. В. Лях. – 2004. - Вип.39. – С. 171–181.

9. Лебон Г. Психология народов и масс / Гюстав Лебон . — М.: Академический проект, 2011. – 238 с.

10. Назарчук А. В. Социальные сети и трансформация политического порядка [Электронный ресурс] / А. В. Назарчук // Вестник аналитики. – №30 (4-2007). – 2007. – Режим доступу : http://www.nazarchuk.com/p_16.html

11. Овчинский В. “Человек будущего” и как с ним бороться [Электронный ресурс] / Владимир Овчинский // Россия в глобальной политике. – 2005. – № 1. – Режим доступу : http://www.globalaffairs.ru/number/n_4493

12. Олійник О. М. Глобальне та локальне як чинники формування феномена глокалізації / О. М. Олійник // Україна наукова : п’ята всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Київ, 23-25 грудня 2008 р. : зб. матеріалів : [в 2-х ч.]. – К., 2008. – Ч. 2. – С. 51-52.

13. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс / Хосе Ортега-и-Гассет // Вопросы философии. – 1989. – № 4. – С. 114–155.

14. Політична система і громадянське суспільство : європейські і українські реалії : монографія [А. І. Кудряченко,

В. М. Бебик, В. І. Бортніков, Ф. М. Рудич та ін.] / за заг. ред. д.і.н., проф. А. І. Кудряченка. – К. : НІСД, 2007. – 396 с.

15. Політологічний енциклопедичний словник / [уклад. В. Л. Горбатенко, ред. Ю. С. Шемшученко та ін.] – К. : Генеза, 2004. – 735 с.

16. Полтораков О.Ю. Глобальне громадянське суспільство в системі міжнародних відносин // Дослідження світової політики : зб. наук. пр. – К.: Ін-т світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2008. – Вип. 44. – С.149-156.

17. Почепцов Георгій. Від Facebook'у і гламуру до Wikileaks: медіа комунікації / Георгій Почепцов. – К. : Спадщина, 2012. – 461 с.

18. Розвиток громадянського суспільства в Україні: минуле, сучасність, перспективи : [колективна монографія / за заг. ред. О. М. Руденко, С. В. Штурхецького]. – Острог : ІГСУ, Вид-во Національного університету “Острозька академія”, 2014. – 328 с. – (Серія : “Громадянське суспільство”, Вип. 7).

19. Сморгунов Л. В. Сравнительный анализ политико-административных реформ от нового государственного менеджмента к концепции “Governance” / Л. В. Сморгунов // Полис. – 2003. – №4. – С. 54-60.

20. Співак В. М. Глобальне громадянське суспільство : реалії та майбутнє [Електронний ресурс] / Віктор Миколайович Співак – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdakk/2010_1/34.pdf

21. Сучасний виборчий PR : навчальний посібник / В. Лісничий, В. Грищенко, О. Радченко та інші. – К. : ВД “Професіонал”, 2004. – 384 с.

22. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М.: Наука, 1987. – 240 с.

23. Философия : словарь основных понятий и тесты по курсу “Философия” : учебное пособие / под ред. З.А.Медведевой ;

КемТИПП. – Кемерово, 2008.

24.Фрейд З. Введение в психоанализ : лекции / З. Фрейд. – М. : “Наука”, 1989. – 456 с.

25.Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности. Работы разных лет. / Мишель Фуко ; [пер. с франц., комментарий и послесл. С. Табачниковой ;общ.ред. А. Пузыря – М. : Касталь, 1996. – 448 с.

26.Юнг К. Г. Душа и миф : шесть архетипов / К. Г. Юнг. [пер. с англ.] – К. : Государственная библиотека Украины для юношества, 1996. – 384 с.

The author clarifies the principles of the evolution of human consciousness; she finds that based on archetypes in the historical development of the principles evolved rule and subjugation. Author determines the impact of archetypal structural elements in public policy and public relations imperiously, analyzes the features of influence of planetary awareness on the power-public relations at the present stage of global civilization.

The key words: archetype, public policy and national-public relations, global civil society.

В статье выяснены основы эволюции сознания, установлено, что на основе архетипов в процессе исторического развития формировались основы властвования и подчинения, определено влияние архетипических структурных элементов на публичную политику и властно-общественные отношения, проанализированы особенности влияния планетарного уровня сознания на властно-общественные отношения на современном глобальном этапе развития цивилизации.

Ключевые слова: архетип, публичная политика, властно-общественные отношения, глобальное гражданское общество.